

Kamu Hizmetlerinin Devri - Kamu Yararlarının Korunması İçin Hükümet Müdahalesine Olan İhtiyaç ve Gereklilik

(Contracting Out Public Services - The Need and Necessity of Government Intervention for Safeguarding Public Interests)

Yazan : Mirjam Plantinga, Ko de Ridder, Alex Corra ¹

Çeviren : Okan Doğan ²

¹ Groningen Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku ve Kamu Yönetimi Bölümü, GRONINGEN

² Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, DİYARBAKIR

1. GİRİŞ

Batılı refah devletleri hâlihazırda reform yapmaktadırlar (Pierson, 1996; Gilbert, 2002; Taylor–Gooby, 2004; Henman ve Fenger, 2006). Bu reformların önemli bir bölümünü, özelleştirme türlerinin hayata geçirilmesi teşkil etmektedir. Son on yıl boyunca, Batılı ülkelerin pek çoğunda sağlık hizmetleri, evde bakım hizmetleri, toplu taşıma ve sosyal güvenlik gibi (daha önceleri) kamu sektörlerince yürütülen hizmetlerde özel unsurlar devreye sokulmuştur. Refah devletinin özelleştirmeye konu edilen bileşenlerinden biri, kamu hizmetlerinin tedarikidir. Yıllar geçtikçe, pek çok ülke kamu hizmetlerinin sağlanmasında devir seçeneğini tercih etmiştir (Domberger ve Jensen, 1997; Majone, 1997; Scott, 2000). Kamu hizmetlerinin devri, özelleştirmenin spesifik bir türüdür. Devir durumunda, kamu hizmetlerinin üretimi veya tedarikinde piyasa görevlendirilmektedir. Sonuç olarak, devletin rolü kamu tedarikçisinden, kamu hizmetlerinin alıcısına doğru değişmektedir.

Devretmenin temelinde yatan beklenti, piyasa ilkelerinin kamu hizmetlerine uygulanmasının etkinliği ve verimliliği arttıracak inancıdır (Raad voor Werk en Inkomen, 2003; Van Berkel ve Van der Aa, 2005). Bununla birlikte, ikinci bölümde açıklayacağımız gibi bu beklenti sadece belirli koşullar altında gerçekleşebilmektedir. Kamu hizmetleri devredildiği zaman, devreden kurum, tedarikçi firma tarafında “fırsatçı davranış” gibi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Yüklenicinin, kurumun tercihleri ve politikalarına göre arzda bulunması zor ve maliyetli olabilmektedir. Daha belirgin olarak üzerinde durulduğunda ise, sözleşmelerin kamu menfaatlerinin korunması için yeterli olup olmadığı veya tamamlayıcı hükümet müdahalesine ihtiyaç bulunup bulunmadığı sorusu ortaya çıkmaktadır. Hollanda’nın yeniden bütünleştirme (tekrardan entegrasyon veya reintegrasyon) piyasasında sunulan sözleşmeye dayalı hizmetlerinin analizi suretiyle, kamu ile özel sektör arasındaki ilişkilerin mekanizmaları ve sözleşme ilişkisi

dâhilinde kamu menfaatlerinin garanti altına alınması mümkün olan kapsamın daha iyi bir anlaşılması ümit edilmektedir.

Hollanda’nın yeniden bütünleştirme piyasası, ilginç bir tipik örnek teşkil etmektedir. Zira devir işlemleri özellikle de istihdam hizmetlerinde hızla yayılmaktadır (Sol ve Westerveld, 2005). Hollanda’nın yeniden bütünleştirme piyasası, günümüzde kamu hizmetlerine yönelik yürütülen piyasa eksenli reformların bir prototipi olarak kabul edilmektedir (Struyven ve Steurs, 2003). 2002 tarihli Çalışma ve Gelir Uygulama Yapısı Yasası (The Work and Income Implementation Structure Act – SUWI), Hollanda Ulusal İşsizlik Ajansı’na (Dutch National Unemployment Agency – UWV) yeniden bütünleştirme hizmetlerinin taşerondan alınmasını zorunlu kılmıştır. İkinci olarak, 2004 tarihli Çalışma ve Sosyal Yardım Yasası belediyelerin yeniden bütünleştirme hizmetlerini devretmeleri için de bir takım teşvikler içermektedir. Hollanda belediyelerinin durumları, finansal yardım alan işsizlerin büyük meblağlara ulaşan istihkakları için tamamen mali sorumlu olduklarından dolayı özellikle dikkate değerdir. Bu çalışmada belirtildiği gibi, belediyenin rolleri devlet düzeyindeki politikalarla uyumlayabilmektedir. Hollanda örneğinin üçüncü ilginç yönü, yeniden bütünleştirme hizmetlerini devretmeye zorlayan ulusal politikanın, gerçekten bu tür hizmetler için bir piyasa ile talebin oluşturduğu tedarikçiler ortaya çıkarmasıdır. Diğer vakaların aksine; bu yeni piyasa, henüz hiçbir yönden düzenlenmemiştir. Anlaşıldığı kadarıyla politika belirleyiciler, bu tür devirlerin kamu çıkarları için yeterli kadar garantileri beraberinde getirdiğini sezinlemişlerdir. Bütün olarak değerlendirildiğinde; Hollanda’nın yeniden bütünleştirme piyasası, kamu menfaatlerinin garanti altına alınması amacıyla devredilmesi ile ilgili sonuçların analiz edilmesi için zengin bir vaka takdim etmektedir.

Bu çalışma aşağıda belirtildiği şekliyle yapılandırılmıştır. İkinci bölümde kamu hizmetlerinin devrinin teorik bir analizi verilecektir. Üçüncü

bölümde, Hollanda için yeniden bütünleştirme hizmetleri tanımlanmaktadır. Dördüncü bölüm, kamu menfaatlerinin korunması için devredilmesinin sonuçlarını analiz etmektedir. Nihai olarak beşinci bölüm, kamu menfaatlerinin garanti altına alınması için hükümet müdahalesine olan ihtiyaç ve gereklilik ele alınarak sonuçlandırılmaktadır.

2. KAMU HİZMETLERİNİN DEVRİ

2.1. Kamu Menfaatlerinin Korunması İçin Bir Mekanizma Olarak Sözleşme

Kamu menfaatleri kavramı¹ son zamanlarda gittikçe daha fazla ilgi görmüştür (WRR, 2000, Bozeman, 2002; Jørgensen ve Bozeman, 2002; Teulings, Bovenberg ve Van Dalen, 2003; Jørgensen ve Bozeman, 2007). Kamu menfaatlerinin tanımlanması ve içeriğinin saptanması hakkında çok şey söylenebilir. Fakat kamu menfaatlerinin tanımlanması bu çalışmanın odağı değildir². Aksine, kamu menfaatlerinin korunmasının bir mekanizması olarak sözleşme üzerinde odaklanılacaktır. Bu çalışmanın amacı dâhilinde, kamu menfaatlerinin kesin bir tanımını veren tüm karışıklıklar tartışılmadan, koruma mekanizmalarının analizi üzerinde durulacaktır. Yalnız şu kadarına dikkat çekilmelidir ki; kamu menfaatlerinin korunması, bir yandan verimliliğin dengelenmesi, diğer taraftan da kamu menfaatlerinin korunması ile bağlantılı maliyetler öncelikli olmak üzere genellikle rekabet halindeki farklı kamu menfaatleri arasında denge sağlanmasına işaret etmektedir (Kettl, 1993; De Bruijn ve Dicke, 2006; Bozeman, 2008). Bu nedenle, kamu menfaatlerinin korunması sürecindeki önemli bir unsur, bu dengeleri içeren tercihler yapılmasıdır.

Önceki bölümde bahsedildiği üzere, mevcut refah reformlarının önemli bir unsuru, devletin rolünün kamu hizmetlerinin sağlayıcılığından bu hizmetlerin müşteriliğine doğru değiştirilmesidir. Sözleşmeler; kanunlar ve idari düzenleme işlemlerinin kullanılması gibi diğer güvence mekanizmalarına ilave olarak, kamu menfaatlerinin korunmasında giderek daha fazla uygulanmaktadır (Koppenjan, Charles ve Ryan, 2008). Bu çalışmada, sözleşmelerin kamu menfaatlerinin korunmasında yeterli olup olmadığı veya kamu hizmetlerinin devrinde tamamlayıcı devlet müdahalelerinin gerekli olup olmadığı analiz edilecektir. Kamu hizmetleri devredileceği zaman, hangi kamu çıkarlarının nasıl bir tür korumaya ihtiyaç duyduğu hakkındaki nakil tercihleri sorunundan başlamak üzere, ele alınması gereken çok sayıda konu bulunmaktadır.

1. Veya kamu değerleri. Bir ölçüde benzer anlamları bulunan söz konusu her iki terim de literatürde gündeme gelmektedir. Bu konferansın çalışmaları için kamu menfaatleri teriminin kullanılması yönünde çağrıda bulunulduğundan, tutarlılık gerekçelerinden dolayı kamu menfaatleri terimini kullanacağız.

2. Araştırma projemizde bu soru üzerinde odaklanılsa da, Tollenaar and Vonk'un çalışması bu konuyu irdelemektedir.

2.2. Kamu Hizmetlerinin Devri İle İlgili Zorluklar

2.2.1. Fırsatçı (Opportunizist) Davranış

Bir kamu kuruluşunun, kamu hizmetinin sağlanması için sözleşme yapacağı zaman karşılaşacağı önemli bir sorun, yüklenicinin ödeme yapılan konu ile ilgili üretiminin nasıl garanti altına alınacağıdır. Bu problem sadece kamu idareleri için geçerli olan bir zorluk değildir, bu husus daha ziyade sözleşmeye dayalı tüm ilişkilerin bir parçası ve kesitidir. Kurumsal iktisat, bu meselenin sistematik bir yöntem ile üstesinden gelebilmek için genel acente modeli geliştirmiştir. Bu model kamu-özel akdi ilişkilerinin analizi için de kullanılmaktadır (Kettl, 1993).

Genel acentelik ilişkisinin karakteristiği, her iki tarafın farklı amaçları olması ve aynı enformasyonu paylaşmamasıdır (Shapiro, 2005). İş sahibi ile acente arasındaki bilgi eşitsizliği acenteye, "fırsatçı davranış" olarak adlandırılan, sözleşmenin açık ve zımni hükümlerini yerine getirmeden kendi menfaatlerine erişmek imkânı sağlamaktadır (Laffont ve Martimort, 2002). Acente, ifası en kolay veya en az riskleri sunan görevler üzerinde odaklanabilmektedir ("ters seçim"). Ayrıca acente, sadece akdedilenden daha azını yerine getirebilmektedir. Bu modelde sözü edilen davranış "işten kaçınma" olarak adlandırılmakta ve bu tür davranışın olabilirliğine "manevi zarar" denilmektedir. Modelde hem iş sahibi ve hem de acente, fırsatçı davranış için acentenin tarafındaki teşviklerin farkındadır. İş sahibinin, bir zararı kabullenme veya fırsatçı davranış azaltan araçlar için para harcamak ("işlem maliyetleri") arasında bir seçim hakkı bulunmaktadır. Teorik olarak işin sahibi, fırsatçı davranış engellemenin marjinal maliyetleri, marjinal fırsat kaybına eşit oluncaya kadar işlem maliyetlerine yatırım yapacaktır.

Kamu hizmetlerini taşeronlara yaptıran devlet kuruluşları için fırsatçı davranış türleri özel bir sorun oluşturmaktadır, çünkü bunlar sadece iş sahibinin bizzat kendisinin menfaatlerini tehdit etmemekte olup, aynı zamanda kamu menfaatlerinin korunmasına da engel olmaktadır. Ters seçim, hakların eşitliği, yasal kesinlik ve demokratik meşruiyet gibi kamu çıkarlarının zararına gerçekleşebilirken, manevi zararlar kamu hizmetlerinin devrinin verimliliğini ve etkinliğini düşürmektedir. Kamu menfaatlerinin korunması için, sözleşme sürecinde fırsatçı davranış türlerinin her ikisinin de ele alınması bu nedenden dolayı önemlidir.

Ters seçimin üstesinden gelinmesi, iş sahibi-acente ilişkisinin ilk aşaması olan sözleşmenin kaleme alınmasında başlayabilir (Brown, Potoski ve Van Slyke, 2006). Sözleşme hangi hizmetlerin hangi koşullar altında satın alındığını maddeler halinde sıralamaktadır. İş sahibinin genel anlamdaki seçenekleri arasında, geniş ve farklılaştırılmış bir müşteriler grubu için çok kapsamlı hizmetler temin edilerek sunulması karşılığında geniş bir sözleşme kaleme alınması için alternatifleri

bulunmaktadır. Bu tür sözleşmeler yüklenicilere ters seçim için imkân sağlamaktadır. Yüklenicilerin uygulanması en kolay görevler üzerinde odaklanmaları veya en az riskli teklif eden gruplara ağırlık vermeleri beklenebilecektir. Bu tür fırsatçı davranış türü için teşvikler, spesifik müşteri grupları için belirli hizmetler satın alan sözleşmeler kaleme alınması yoluyla sınırlandırılabilir. Bu tür özel tasarlanmış sözleşmeler ters seçim için daha az olanak sunmaktadır. Bununla birlikte; burada, bir maliyet verimliliği mübadelesi söz konusu olabilmektedir. Daha büyük kamu hizmetleri paketi için sözleşme yapılması, daha düşük işlem maliyetleri ve kamu hizmetlerinin daha düşük ortalama fiyatlarını beraberinde getirebilmektedir, fakat aynı zamanda daha fazla ters seçim ortaya çıkabilmektedir. Kamu kuruluşunun rasyonel bir aktör olduğu varsayıldığında, bu kuruluş belirli bir işlem maliyetleri seviyesi ile belirli bir fırsat kaybı düzeyi arasında optimumu arayacaktır.

Ters seçime karşı koyabilmenin bir başka stratejisi, uyumlu değerlere sahip bir acente ile sözleşme yapılmasıdır. Böyle bir acentenin, hizmeti devreden kamu kuruluşu tarafından izlenen değer ve amaçları aynen paylaştığına inanılmaktadır. Uyumlu değerlere sahip bir hizmet sağlayıcısı ile sözleşme yapılmasının varsayılan avantajı, acentenin fırsatçı davranışlarla karşı karşıya kaldığında, iş sahibinin yapacağı tercihlerle aynı doğrultuda seçimler yapacağıdır. Bu nedenle, hem ters seçim, hem de manevi zararın her ikisi bakımından daha az tehdit ortaya çıkacak ve aynı düzeydeki sözleşme şartları uyumluluğu için daha az izleme gerekecektir. Ancak, değerlerin parasal kazanç teşvikine karşı yeterli bir caydırıcılık sağlayıp sağlayamayacağı tartışmaya açıktır. Ayrıca, değer örtüşmesi temelinde yapılacak seçimler, hizmet sağlama bakımından potansiyel yüklenicilerin vizyon ve değerlerinin açığa çıkarılmasını ve değerlendirilmesini gerektirmektedir. Böyle bir uygulama maliyetli olabilmekte ve güvenilmeyen sonuçlar doğurabilmektedir. Yine de, önceden tahmin edilebilen şartnamenin ve potansiyel teklif arttırıcıların ayıklanmasının, sözleşme performansını müspet yönde geliştireceğini savunan görüş için destek bulunmaktadır (Fernandez, 2007).

Hizmet devri sürecinin izlenmesi ve uygulanması aşamasında, manevi zararın üzerinde daha ileri düzeyde durulabilmektedir (Brown, Potoski ve Van Slyke, 2006). Bu aşamada, hizmetin sağlanmasından sorumlu kamu kuruluşu, sözleşme şartlarının yerine getirilmesini ve hizmet kalitesini denetleyecektir (Corra ve Plantinga, 2008). Dolayısıyla da denetleme, tamamen iş sahibi ile acente arasındaki bilgi eşitsizliğinin azaltılması hakkındadır (Laffont ve Martimort, 2002). Hizmet özelliklerinin karmaşıklığı, farklı denetleme stratejilerinin etkinliğini etkilemektedir; çünkü hizmet kalitesinin ölçülebilirliği, denetleme çabalarıyla hizmet tedarikinin değerlendirilmesi için yararlı enformasyon sağlanıp sağlanamayacağına belirlenmesi bakımından

temel bir faktördür. Hizmet özelliklerinin daha fazla karmaşık olması, hizmet tedarikinin etkili bir şekilde izlenmesini daha zor ve maliyetli kılmaktadır (Deakin ve Walsh, 1996; Van Slyke, 2003; Van Genugten, 2008). Bir yandan denetleme maliyetleri, diğer taraftan da fırsatçı davranışların önlenmesinden sağlanacak kazançlar arasındaki mübadele olmak üzere burada iş sahibi yine bir işlem maliyeti değerlendirmesi ile karşı karşıya kalmaktadır.

2.2.2. Yarı Piyasalar (Piyasa Benzeri Yapılar)

Kamu hizmetlerinin devri kavramının altında yatan temel unsur, (kamu) hizmetlerin rekabetçi bir piyasada üretilmesinin, söz konusu hizmetlerinin sağlanmasının etkinliğini ve verimliliğini arttıracığına dair mevcut olan inançtır (Raad voor Werk en Inkomen, 2003; Van Berkel ve Van der Aa, 2005). Uygun maliyetlilik artabilecektir; çünkü rekabet, hizmet sağlayıcılarını minimize edilmiş maliyetleri göz önünde bulundurarak üretim yapmaya zorlayacaktır. Rekabet, dinamik verimliliği arttıracak şekilde tedarikçileri ürün geliştirme ve yenilikler için daha ileri düzeyde cesaretlendirebilmektedir (Bijkerk, Poort and Schuurman, 2003). Nihai olarak da rekabet, sağlanan hizmetler ile kamu hizmetlerinin müşterilerinin ihtiyaçları (dağıtım etkinliği ve verimliliği) arasındaki tekabülüyü arttıracaktır (Struyven and Steurs, 2003; Van Berkel and Van der Aa, 2005).

Ancak, kamu hizmetlerinin ticarete konu olduğu piyasaların genellikle yarı piyasa (piyasa benzeri yapı) özelliği bulunmaktadır. Yarı piyasa kavramı Le Grand ve Bartlett (1993) tarafından ortaya atılmıştır. Bir kamu tedarik sistemi, birbirleriyle rekabet eden bağımsız sağlayıcılar ile yer değiştirdiği zaman bir yarı piyasa oluşturulmaktadır (Le Grand ve Bartlett, 1993).

Bir yarı piyasayı, etkinlik ve verimlilik bakımından bir artış sağlanması mümkün olmayan tam rekabet piyasasından bu derece kesin çizgilerle ayıran en az üç ayırt edici tipik özellik bulunmaktadır (Lowery, 1998). Bir yarı piyasanın birinci özelliği, piyasanın sadece kâr etmeyi hedefleyen sağlayıcılardan değil, kâr amacı gütmeyen ve kamu sağlayıcılarından oluşmasıdır (Struyven ve Steurs, 2005). Bu durum hizmet sözleşmeleri için serbest rekabeti engelleyebilmektedir. İkinci bir özellik, kullanıcıların kendilerinin hizmetler için ödeme yapmamalarıdır (Le Grand ve Bartlett, 1993). Bunun yerine; hizmetler için ödeme, hizmeti devreden kamu kuruluşu tarafından yapılmaktadır. Kullanıcıların hizmetlerin maliyetlerini ödememelerinden dolayı, sağlanan hizmetin maliyeti ile karşı karşıya kalabilecekleri durumdan daha az kusur bulmaya meyilli olmaları beklenmektedir.

Nihayetinde, kamu kuruluşunun özel tedarikçiler tarafından üçüncü kişilere alivve edilen bir hizmeti satın almalarından dolayı, yarı piyasa iş sahibi ile acente arasındaki bilgi eksikliğini kötüleştirilmektedir. İş sahibinin sözleşmeye konu edilen hizmetin kullanıcı olmaması gerçeği, acenteyi denetlemedeki zorlukları

ağırlaştırmaktadır. Sonuç itibarıyla; ters seçim ve manevi zarar ihtimali, yarı piyasa koşulları altında artmaktadır. Önceki bölümde değinildiği üzere, iş sahibi–acente ilişkilerinde ters seçim ve manevi zararın mevcudiyeti, kamu hizmetlerinin devrinden sağlanacak potansiyel verimlilik kazançlarını dengelemektedir. Yarı piyasaların eksiklikleri, yasama organlarını çoğunlukla bu tür piyasaların düzenlenmesi yönünde harekete geçirmektedir (Bartlett ve diğerleri, 1994). Giriş, fiyat ve ürün kalitesi gibi piyasa özelliklerinin düzenlenmesi suretiyle yarı piyasanın işleyişinin geliştirilmesi beklenmektedir. Rekabetçi ihale gibi iş sahibinin sözleşmeye yönelik davranışları, düzenlemeye konu bir diğer unsur olabilmektedir (Bartlett, Roberts ve Le Grand, 1998).

2.2.3. Tedarik Mevzuatı

Tedarik mevzuatı, kamu hizmetlerinin taşeronlara devredilmesine yönelik piyasaların karakteristiklerinden biri olup, bu yönüyle söz konusu piyasaları genel piyasalardan ayırmaktadır. Tipik işveren–acente ilişkisinde, genelde tedarik stratejilerine ve özelde bir tedarik yolu olarak ihalelere, fayda–malîyet analizi çerçevesinde karar verilmektedir. Şartlara bağlı olarak ihaleye çıkma, dış tedarikçiler için en verimli prosedür olabilmektedir. Fakat pek çok durumda iş sahibi, tedarikçinin seçimi için diğer yolların daha düşük maliyetli olduğunu keşfedecektir.

Bununla birlikte; sözleşme akdeden kamu kuruluşları, tedarik hususunda kendilerini, genellikle ihaleye çıkıp çıkmamak konusunda çok az seçenek bırakan kamu düzenlemeleri ortamı altında faaliyet gösterirken bulmaktadır. Hollanda örneğinde, ulusal düzeydeki BAO³ direktifi ve Avrupa Kamu Tedariki [European Public Procurement (EPP)] mevzuatı (2004/18/EC) dikte etmektedir ki; “Kamu sektörü tedariki sağlayıcılar için eşit rekabet koşullarını garanti altına alan şeffaf, açık prosedürler izlemelidir”⁴. EPP mevzuatı ayrıca, belirli bir eşik değerinin üzerinde ve spesifik özellikteki hizmetler için ihale prosedürleri, ayrımcılık yapmama, şeffaflık, orantılılık ve karşılıklı tanıma ilkeleri üzerinde temellendirilmiş katı ihale gereksinimleri ile bağdaşması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Bu düzenlemeler, tedarikçiler için eşit şartlar sağlayan bir ortam oluşturmak ve sözleşme akdedecek olan kamu kuruluşu bakımından belirli bir topluluğa bağlılığın ve iltimasçılığın önlenmesini amaçlamaktadır. İşveren–acente ilişkisi çerçevesinde, çok sayıda seçenek hazırda bulunmadığından dolayı bu tür bir düzenleme, işverenin karar alma sürecinin alt–optimizasyonunu gerektirmektedir.

3. Besluit Aanbestedingsregels Voor Overheidsopdrachten (Kamu Kuruluşlarınca Tedarik Hakkında Kurallar İçeren KONSEY DÜZENİ), 16.07.2005, Stb. 2005, 408.

4. KONSEY DİREKTİFİ NUMARASI: 18/2004, (30.04.2004), OJ L134/114, http://ec.europa.eu/internal_market/public_procurement/legislation_en.htm (Erişim: 27.02.2008).

2.2.4. Yerinden Yönetim (Adem-i Merkeziyetçilik)

Kamu hizmetlerinin devrine bağlı son bir komplikasyon, söz konusu işlemin çoğu kez sorumlulukların devletten yerel yönetimlere verilmesi süreci ile eş zamanlı meydana gelmektedir. Bu durumun nedeni, kamu hizmetlerinin devrinin çoğunlukla refah devletlerinin sürdürülebilirliğinin geliştirilmesini hedefleyen daha geniş bir refah reformunun parçası olmasıdır (Branden, 2004). Politika geliştirmeyi devlet düzeyi, uygulamayı da yerel düzey ile ayırtmak suretiyle refah devleti harcamalarında bir azalma gerçekleştirilmesi beklenmektedir (Van Berkel 2006). Buna ilave olarak, yerel yönetimlerin kamu hizmetlerini yerel ihtiyaçlar ile durumlara göre hayata geçirmeye daha fazla muktedir olmaları ve bu nedenle de bahse konu kuruluşların kamu hizmetleri için akdettikleri zaman tahsis etkinliğini daha iyi garanti altına almaları beklenmektedir. Fakat sorumlulukların devletten yerel yönetimlere dağıtılması ile birlikte yerel hükümetler, devletin acenteleri haline gelmektedir. Aynı zamanda yerel yönetimler, kamu hizmetlerinin devredildiği özel tedarikçinin işvereni işlevi görmektedir. Kamu hizmetlerinin, sorumlulukların devletten yerel yönetimlere dağıtılması ile birlikte devredilmesi nedeniyle, ikili bir işveren–acente ilişkisi başlatılmaktadır.

2.3. Kamu Menfaatlerinin Korunması İçin Sözleşme Akdedilmesinin Sonuçları

2.2’nci bölümde, dışarıdan verimli destek sağlanması amacıyla kamu hizmetlerinin devri için sözleşme akdedilmesi sürecinde engellerle karşılaşılması teorik bir bakış açısından tartışılmıştır. Kamu hizmetleri için sözleşme akdedilmesi, ideal tam rekabet piyasası türü üzerinde temellendirilen beklentilere bu nedenle karşılık veremeyebilmektedir. Rekabetçi bir piyasa oluşturulması, yarı piyasa yapısı ve ihale prosedürlerinin kısıtlamalarından dolayı engellenebilmektedir. Sonuç olarak etkinlik ve verimlilik açısından beklenen ilerlemeler gerçekleşemeyebilmektedir. Bunun yanı sıra, etkinlik ve verimlilik açısından ilerlemelerin hayata geçirilmiş olması durumunda, kamu hizmetleri için sözleşme akdedilmesinden kaynaklanan bu kazanımların, ters seçim gibi süreçlerden dolayı kamu menfaatlerinin korunması ile ilişkili muhtemel zararlar ile karşılıklı denkleştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, kamu menfaatlerinin korunması için sözleşmelerin yeterli bir mekanizma olduğu, sorgusuz sualsiz kabul edilememektedir. Bir sonraki bölümde, kamu hizmetleri için sözleşme akdedilmesinin uygulamaları üzerinde odaklanılacaktır. Hollanda’nın yeniden bütünleştirme piyasasında, yeniden bütünleştirme hizmetleri için sözleşme akdedilmesinin analizi suretiyle, kamu kuruluşlarınca dışarıdan destek alınmasının sonuçları ile kamu menfaatlerinin korunması için tamamlayıcı hükümet müdahalesine olan ihtiyaç ve gerekliliğin daha iyi anlaşılması beklenmektedir.

3. HOLLANDA YENİDEN BÜTÜNLEŞTİRME PİYASASI'NDA SÖZLEŞME AKDEDİLMESİ

3.1. Hollanda Yeniden Bütünleştirme Piyasası'nda Sözleşme Akdedilmesinin Tanıtımı

Yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devri, Hollanda refah devletinde Çalışma ve Gelir Uygulama Yapısı [Work and Income Implementation Structure (SUWI)] Yasası ile 2002'de uygulanmıştır⁵. SUWI Yasası'nın uygulanmasıyla birlikte belediyeler ve İşçi Sigorta Kuruluşu [Employee Insurance Agency (UWV)], ihale prosedürlerinin kullanımı aracılığıyla piyasadaki müşterileri için yeniden bütünleştirme hizmetleri satın almak zorunda bırakılmışlardır (Sol ve Westerveld, 2005). UWV işsizlerin ve mesleklerinden dolayı özürli duruma düşenlerin, belediyeler ise sosyal yardıma hak kazananlar için yeniden bütünleştirmeden sorumludur. Hem UWV, hem de belediyeler; yeniden bütünleştirme hizmetlerini özel sağlayıcılardan tedarik etmektedir.

Özelleştirmenin potansiyel zararlı etkilerinin önlenmesi ve düzeltilmesi amacıyla, refah devletlerinde özelleştirme süreçleri hükümet düzenlemeleri ile neredeyse daima eş zamanlı hayata geçirilmektedir. Eskiden kamusal refah düzeninin hâkim olduğu bir alana özel unsurların getirilmesi nedeniyle sürece daha az değil, bilakis daha fazla resmi kısıtlamalar eşlik etmektedir (Vogel, 1996; Leisering, 2003). Hatta bazıları ayar, düzenleyiciler, gözetim ve denetim patlamasından bahsetmektedir (Power, 1994; Baarsma, 2005). Hollanda yeniden bütünleştirme piyasasının özelleştirilmesi, fiiliyatta düzenlerin eksik olması bakımından bu piyasaya hakim olan genel geçerli modelden dikkate değer bir uzaklaşma göstermektedir. Hizmetin bu tür tekliflerle devrinin yeterli güvenceler sunduğu ve çok fazla tamamlayıcı hükümet müdahalesi gerektirmediği, hâkim düşünce gibi görünmektedir. 3.2. ve 3.3. bölümlerde, bu varsayımın haklı çıkıp çıkmayacağı analiz edilecektir. Bundan önce ise bu bölümde, Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasında ne tür bir sınırlı hükümet müdahalesinin uygulandığı anlatılacaktır.

Hükümet, kamu menfaatlerinin daha iyi korunması amacıyla devrinde farklı araçlara sahiptir (Salamon, 2002). Bu analizde hükümet müdahalesinin üç yöntemi üzerinde odaklanılmaktadır: doğrudan düzenleme, finansal teşvikler ve piyasanın şeffaflığının artırılmasına yöneltilmiş enstrümanlar (Baarsma ve Janssen, 2007). Doğrudan düzenleme, doğası gereği kaçınılmazdır. Toplumun ilgi alanındaki bir davranış, kanunlar, imtiyazlar, izinler ve politika kuralları gibi farklı düzenleme yöntemleri aracılığıyla icbar edilmektedir. Piyasa aktörlerinin kurallara uymalarının garantilenmesi için cebri icra gereklidir. Örnek vermek gerekirse, gözetim ve denetim yöntemleri vasıtasıyla cebri icra, bu sorumlulukların piyasa aktörlerinden bir teftiş makamına

geçtiği anlamına gelmemektedir. Gözetim ve denetleme daima söz konusu işlemlere tabi tutulan acentenin birincil sorumluluğunun tamamlayıcısı olup, gözetim ve denetleme altındaki acentelerin sorumluluklarını yerine getirdiklerinin ve kurallara göre hareket ettiklerinin belirlenmesi üzerinde odaklanmaktadır (De Ridder, 2004).

Kamu menfaatlerinin korunması için hükümet müdahalesinin ikinci bir yöntemi, finansal teşviklerin kullanılmasıdır. Vergi mahsupları, sübvansiyonlar, ödemelerin bekletilmesi ve performansa göre ödeme gibi enstrümanlar, öncelikli olarak piyasanın talep tarafındaki bireylerin (birey gruplarının) davranışının etkilenmesi içindir. Finansal teşvikler kullanılmasının farazi bir avantajı; finansal teşviklerin, piyasa aktörlerinin özel çıkarlarının genel kamu menfaati ile uyumlu davrandıkları bir durum ortaya çıkarmasından dolayı, gözetim ve denetlemenin daha az gerekli hale gelmesidir.

Doğrudan düzenleme ve finansal teşviklere ilave olarak, piyasanın şeffaflığının artırılmasına yöneltilmiş enstrümanlar, hükümet müdahalesinin üçüncü bir yöntemi olarak ön plana çıkarılabilmektedir. Çocuk bakımı, eğitim ve hastane bakımı gibi pek çok piyasada tüketiciler için hizmetlerin kalitesinin değerlendirilmesi zordur. Bu gibi durumlarda hükümet, özel tedarikçilerin işleyişlerine ilişkin enformasyon yayımlayabilir. Piyasa şeffaflığının artırılması suretiyle hükümet, bilgi eksikliğine bağlı piyasa başarısızlıklarını düzeltmekte ve piyasanın işleyişini geliştirmektedir. Bu durumda, kendi kendini düzenleme yöntemlerini desteklemek suretiyle (Eijlander, Gilhuis ve Peters, 1993; Baarsma ve Janssen, 2007) hükümet, kolaylaştırıcı bir rol ifa etmektedir (Van Montfort, 2004). Doğrudan düzenlemeye veya finansal teşviklere dönmeden önce Hollanda'da genellikle kendi kendini düzenleme tercih edilmektedir (De Haan, 1999).

Bu üç hükümet müdahalesi yöntemi çeşitli kamu menfaatlerinin desteklenmesine uygulanabilmektedir. İlk önce, hükümet müdahalesi rekabetçi bir piyasa oluşturulmasına yöneltebilmektedir. Rekabetçi bir piyasa oluşturulması suretiyle, etkin kamu menfaatlerinin ve verimli kamu hizmetlerinin dağıtımı üzerine eğilmektedir (Walsh, 1995; Bredgaard and Larsen, 2007). Rekabet kanununun kullanılması veya bir rekabet aracılığı örneğinde olduğu gibi doğrudan düzenleme, rekabet edebilirlik için koşulların oluşturulmasına uygulanabilmektedir. Bunun yapılmasında, hükümet müdahalesi tekelleşme gücünü engelleyebilmekte ve etkinliği geliştirebilmektedir. Etkinliğin artırılması için rekabetçi piyasadaki istifade edilmesinin bir yolunu, kamu hizmetlerinin zorunlu devri teşkil etmektedir. Doğrudan düzenlemenin her iki yöntemi de Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasında uygulanmaktadır. Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasası, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devri için 2002 yılında çıkarılan SUWI

5. Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen, SUWI (29.11.2001), Stb. 2001, 624.

yasasını uygulanmak zorunlu olduğundan dolayı, rekabet alanındaki yetkili makamın kurallarına bağlıdır. O andan itibaren, İşçi Sigorta Kuruluşu [Employee Insurance Agency (UWV)] ve belediyeler, Çalışma ve Gelir Teftiş Kurulu [Inspectorate for Work and Income (IWI)]'nin gözetim ve denetimi altındadır. Ancak; belediyeler için durum, 2004 yılında çıkarılan Çalışma ve Sosyal Yardım Kanunu'nun [Work and Social Assistance Act (WWB)] yürürlüğe girmesi ile değişmiştir⁶.

Bir sonraki bölümde değinileceği üzere; WWB'nin yürürlüğe konulması, Hollanda'daki yeniden bütünleştirme piyasasının işleyişi üzerinde muazzam bir etkisi olmuştur. Doğrudan düzenlemenin bu bölümünün etkisi, sosyal yardımların finansmanındaki bir değişiklikle uyum içinde yapılmasından dolayı yükselmiştir. WWB'nin uygulanması ile birlikte belediyeler, sosyal yardımların sağlanması ve sosyal yardıma hak kazananların yeniden bütünleştirilmesi için mali açıdan tam sorumlu olmuşlardır. Mali sorumluluğun belediyelere verilmesi, yeniden bütünleştirmenin geliştirilmesi için malî bir teşvik ortaya çıkarmıştır. Sosyal yardımlar için belediyelere yetki alanları dâhilinde tam mali sorumluk yüklenmesi suretiyle, yerel yönetimlerin işsizlikle bağlantılı maliyetlerin daha fazla farkında olmaları öngörülmüştür. Böylesi bir bilinçlilik, onları aktif bir yeniden bütünleştirme politikası uygulamaya sevk edebilecektir. WWB ayrıca mevcut yönetsel düzeni de değiştirmiştir. Çalışma ve Gelir Teftiş Kurulu [Inspectorate for Work and Income (IWI)] artık yerel yönetimleri münferiden idare etmemiş, fakat sadece WWB'nin tüm sisteminin sürekli değerlendirmesi olarak adlandırılan üst denetlemeyi işleme koymuştur. Münferit belediyelerde sosyal yardım politikalarının gözetim ve denetlemesinde, belediye meclisinin IWI'nin yerine geçmesi beklentisi içerisinde olunmuştur. Belediyelerin yeniden bütünleştirme faaliyetleri ile ilgili düzenleme 2006'da hafifletilmiştir. Bu zamandan itibaren artık belediyelerin yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devri zorunlu olmaktan çıkarılmıştır.

Nihaî olarak, Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasındaki şeffaflığın artırılmasına yönelik enstrümanlar, rekabetin ve etkinliğin artırılması amacıyla uygulamaya konulmuştur. Bu amaç doğrultusunda, yeniden bütünleştirme piyasası ile ilgili enformasyon Çalışma ve Gelir Konseyi [Council For Work and Income (RWI)] ile Çalışma ve Gelir Teftiş Kurulu'nun [Inspectorate for Work and Income (IWI)] her ikisi tarafından toplanarak herkes için kullanılabilir hale getirilmektedir. Böylelikle; yeniden bütünleştirme firmalarının işleyişine ilişkin enformasyon, bilgi eşitsizliğini azaltarak piyasada görevlendirme yapan kamu kuruluşlarının konumunu güçlendirmek amacıyla sağlanmaktadır. Bu durumun tedarikçiler arasındaki rekabeti geliştireceği varsayılmaktadır. Her ne kadar

enformasyon toplanmasının yanı sıra değerlendirme ve müdahaleyi de içeren tam bir yönetsel zincir bulunsa da, Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasında değerlendirme ve müdahale piyasasının taraflarına bırakılarak, gözetim ve denetlemenin önemi enformasyon toplama unsuruna indirgenmiştir. Bazılarına göre önceden müdahil olan (tavsiye veren) bu gözetim ve denetleme türü, yaptırıma dayalı baskıcı gözetim ve denetlemeden daha etkili ve verimli bir gözetleme ve denetleme türü olarak kabul edilmektedir (Hampton 2005, Risseuw ve Leenheer 2007). Bu durumun Hollanda yeniden bütünleştirme piyasası için geçerli olup olmadığı ise zaman içerisinde belli olacaktır.

Bununla birlikte; rekabetçi piyasalar nadiren kendi özellikleri çerçevesinde var olabilmektedir. Piyasaların, onları rekabetçi ve etkin kılan unsurların temelini tahrip etmekle tehdit eden ve piyasa aksaklıkları olarak adlandırılan fitrî eğilimleri bulunmaktadır. Bu alandaki tanınmış eğilimlerden biri, tekellerin yükselmesidir. Bu tür ve diğer piyasa aksaklıklarının dengelenmesi için bazı hükümet müdahalesi türlerinin daima gerekli olduğu şimdilerde genel kabul görmektedir. Hangi durumlarda hükümet müdahalesinin gerekli olduğu ile ilgili içerik, üzerinde müzakere edilmesi icap eden bir nokta olarak mevcudiyetini korumakta olup, bunun yanı sıra spesifik piyasaların özelliklerine de bağlı olacaktır. Daha önce de görüldüğü üzere; yeniden bütünleştirme hizmetleri piyasası, ters seçim ve manevi zarar gibi piyasa aksaklıklarının kolaylıkla vuku bulmasına yatkınlık göstermektedir. Hollanda hükümetinin şimdiye kadar bu hastalıkların üzerine eğilerek müdahale etmektense kaçındığı gerçeği, Danimarka ve Avusturya gibi diğer ülkelerdeki devlet müdahalesinin ölçeği ile kıyaslandığında, son derece olağan dışı kalmaktadır. Özellikle de Avusturya, ters seçimi önlemek için yeniden bütünleştirme piyasasını tekrardan düzenlemiştir. Örneğin; özel tedarikçilerin iş arayanlara geri dönmelerine izin verilmemekte ve anılanlar yoğun izleme ve değerlendirme ile karşı karşıya kalmaktadır (Bredgaard ve Larsen 2008). Sorun, hükümet müdahalesinin bu türlerinin kamu menfaatlerinin korunması için gerekli olup olmadığıdır. Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasındaki hizmet devrinin analiz edilmesi suretiyle, kamu menfaatlerinin korunması için hükümet müdahalesine olan ihtiyaç ve gerekliliğin daha iyi anlaşılması beklenmektedir. Bu beklentiye, Hollanda'nın özel yeniden bütünleştirme piyasasının uygulamasında etkinlik, verimlilik ve fırsatçı davranışın meydana gelişine göz atılması suretiyle erişilecektir.

3.2. Piyasa Etkinliği ve Verimliliğinin Güçlendirilmesi

3.2.1 Yeniden Bütünleştirme Piyasasının Etkinliği ve Verimliliğindeki Aksaklıklar

Daha önce de değinildiği üzere; yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devrinin altında yatan düşünce, özelleştirme

6. Wet Werk en Bijstand, WWB (9.10.2003), Stb. 2003, 375.

uygulamasının sistemin etkinliği ve verimliliğini yükselteceğine olan inançtır (Raad voor Werk en Inkomen, 2003; Van Berkel ve Van der Aa, 2005). Ancak, Hollanda piyasası için bu savı destekleyen inandırıcı deneysel kanıt henüz bulunmamaktadır. 2001'den bu yana çok sayıda sosyal yardım hak sahibi, özel yükleniciler tarafından üretilen yeniden bütünleştirme programlarına katılmıştır. Araştırmalar göstermektedir ki, bu programların etkinliği ve verimliliği en iyi düzeyde olanların sayısı azdır (Van Berkel ve Van der Aa, 2005; Struyven ve Steurs, 2005). Yine de bu bulgulardan hareketle özel yeniden bütünleştirme piyasasının başarısız olduğu sonucuna ulaşmak mümkün değildir. İlk olarak; yeniden bütünleştirme hizmetlerinin başarı oranları büyük ölçüde ekonomik kalkınma süreçleri gibi dış faktörlere bağlı olduğundan dolayı, yeniden bütünleştirme alanında dışarıdan satın alınan hizmetin net etkisinin değerlendirilmesi (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2008). Buna ilave olarak, SUWI öncesi dönemle ilgili kıyaslamaların yapılması zor ve kamusal yeniden bütünleştirme programlarının etkisizlik ve verimsizlikle karakterize edilmiş olmalarından dolayı, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin özelleştirilmesinin, sistemin etkinliği ve verimliliğindeki bir artış veya azalış yönünden değerlendirilmesi güçtür (Wielers ve De Beer, 2007). Üçüncü olarak, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin özelleştirilmesi, münferit bir politika olarak değerlendirilememektedir. Bu husus, daha aktif hale getirilmiş bir refah devletine doğru dönüşümün bir unsurudur. Bu unsurun etkisini tüm politika paketinin etkisinden izole etmek özellikle karmaşıktır. Böylelikle de; özelleştirme sürecinin başarısız olduğunu iddia etmenin vaktinden önce gerçekleşen bir yaklaşım olduğu söylenilebilecektir. Her ne kadar yeniden bütünleştirme hizmetleri sağlanmasının kamusal ve özel biçimlerinin göreceli etkinlik ve verimliliği hakkında kesinleşmiş kararın verilmesi henüz makul olmasa da, özel yeniden bütünleştirme hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğindeki noksanlıkların anlaşılması bakımından hala kazanılacak pek çok husus mevcuttur. Yeniden bütünleştirme piyasasının işleyişinin büyük oranda geliştirilebileceğine dair yeterince kanıt bulunmaktadır.

3.2.2. Etkinlik ve Verimlilikteki Aksaklıkların Altında Yatan Nedenler

Husufi yeniden bütünleştirme hizmetleri gibi sosyal hizmet sağlanması alanında piyasanın etkinlik ve verimliliği bağlamındaki aksaklıklarının önemli bir nedeni, rekabet eksikliğidir (Van Slyke 2003). Teorik yönden piyasaların hiyerarşiler üzerindeki önemli bir avantajı, piyasaların daha etkin üretim yolları oluşturmalarıdır. Fakat bu avantaj sadece eğer piyasa gerçekten de rekabetçi ise gerçeğe dönüşecektir. Rekabet olmadan, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlayıcıları maliyetleri minimize etmek için teşviklerle (uygun maliyetlilik), ürün geliştirilmesi ve buluşlara

yatırım (dinamik etkinlik) veya yeniden bütünleştirme müşterilerinin ihtiyaçlarıyla ilgilenmek (dağıtım etkinliği) durumları ile karşı karşıya kalmayacaklardır. Daha önce yapılan bazı araştırmalara göre, Hollanda yeniden bütünleştirme piyasası bu üç tür yetersizliğin tamamı tarafından karakterize edilmiştir (Struyven ve Steurs, 2003; Van Berkel ve Van der Aa, 2005).

Yeniden bütünleştirme piyasasının tartışmalı bir yönü, piyasada rekabetin mevcut olmayışıdır. Bunun yerine, Avrupa ihale prosedürleri ve SUWI Kanunu'nda ortaya konulan yeniden bütünleştirme hizmetlerinin zorunlu olarak devri kuralları, piyasa için rekabeti teşvik etmektedir. Yeniden bütünleştirme hizmetinin sağlayıcıları piyasadan bir pay alabilmek için rekabetçi bir şekilde teklif vermektedirler. Yeniden bütünleştirme hizmetinin sağlayıcılarına sözleşmeler bir defa tahsis edildiğinde, yeni bir ihale turuna kadar rekabet fiilen ortadan kalkmaktadır. Her ne kadar ihaleye çıkılması rekabetin teşviki nedenleri bakımından arzu edilir olsa dâhi, ihale prosedürlerinin de dezavantajları bulunmaktadır. Hollanda belediyeleri, pek çok yönetsel kaynakları tüketmelerinden dolayı ihale prosedürlerinin rahatsız edici bir faktör olduğunu öne sürmektedir. Bu nedenle, ihale gereksinimleri işlem maliyetlerini geniş ölçüde yükseltmektedir (Bredgaard ve Larsen 2007). Buna ilave olarak; Avrupa tedarik gereksinimleri, sözleşme imzalayan sağlayıcılara hizmet dağıtımı için iyi bir program kaydına sahip olmak şartı bakımından kısıtlamaları beraberinde getirmektedir (Raad voor Werk en Inkomen, 2008a; Corra ve Plantinga 2008).

Yeniden bütünleştirme hizmetleri tipik olarak "Deneme Malları"dır; ürünün kalitesinin ölçülmesi, ihale teklifinin içeriğinin açıklanmasından önce zordur. Böylesi şartlar altında, geçmişteki performans ve şöhret temelinde hizmet devri genellikle en verimli yol olmaktadır. Yeniden bütünleştirme hizmetlerini başarısızlıkla sağlayan tedarikçiler, sözleşme yenilemesi verilmemek suretiyle cezalandırılacaktır. Ulusal ve AB mevzuatındaki bu tür devir türleri için engeller, gerçekte Hollanda yeniden bütünleştirme piyasasında bu mekanizmayı sorumluluk altında bırakmaktadır (De Graaf-Zijl et al., 2005; Groot et al., 2006; Raad voor Werk en Inkomen 2006b). Sözleşme müzakereleri esnasında, önerilen hizmetlerin kalitesi ile ilgili görülen tipik bir etki baştan savmacılıktır ve fiyat rekabeti üzerinde olağan dışı bir vurgu yapılması, sözde bir "dibe doğru yarış" ile sonuçlanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, ihale prosedürlerinin ilk turlarında fiyatlar çok düşük olarak belirlenmiştir ve yeniden bütünleştirme hizmetlerinin tedarikçileri yeterli kalite sağlayamamışlardır (Groot et al., 2006; Raad voor Werk en Inkomen, 2006b). Böylelikle, maliyetlerin minimizasyonu yeniden bütünleştirme hizmetlerinin kalitesi ile ilgili harcamalar üzerinde gerçekleştirilmiştir ve piyasa arzu edilen etkinlik ve verimliliği hayata geçirememiştir.

3.2.3. Yeniden Bütünleştirme Hizmetlerinin Etkinlik ve Verimliliğinin Geliştirilmesi

Hollanda'da yeniden bütünleştirme hizmetlerinin belediyelere zorunlu devri iptal edildiğinde, özel yükleniciler tarafından üretilen hizmetlerin hayal kırıklığı yaratan sonuçları nedeniyle pek çok yerel yönetim kurum içi hizmet sağlanmasını tercih etmiştir (Raad voor Werk en Inkomen, 2008a). Amerika Birleşik Devletleri gibi diğer bazı ülkelerde ters özelleştirme de olmuştur (Hefetz ve Warner 2004). Hollanda belediyeleri tarafından benimsenen faaliyetler ve hizmetler ağırlıklı olarak müşterilerin teşhisi ve vaka yönetimini içermiştir. Fakat yeniden bütünleştirme hizmetlerinin bölümleri devredilmeye devam etmiştir. Hollanda belediyelerinin çoğunluğu parçalı bir satın alma stratejisi benimsemiştir. Yerel yönetimler artık tam programlar veya yeniden bütünleştirme paketleri satın almamaktadır, bunun yerine; sonuçları daha iyi ölçülebilen daha sınırlı programlar temin etmektedir. Bunun altında yatan neden, belediyelerin büyük ve karmaşık yeniden bütünleştirme hizmetlerinin tedarik süreçlerini layıkıyla denetleyecek kapasiteleri bulunmamasının yanı sıra, tüm yeniden bütünleştirme hizmetlerinin kurum içinde sağlanması imkânlarından yoksun olmaları gibi görünmektedir (Corra ve Plantinga, 2008). Üstelik yapılan bir araştırma göstermektedir ki, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin kurum içi üretimi ile kombinasyon halindeki yoğunlaştırılmış vaka yönetiminin, yeniden bütünleştirme hizmetleri müşterilerinin tatminlerini yükselttiğini, daha yüksek düzeyde yerleştirmeler ve daha az maliyetlerle sonuçlandığını göstermektedir (Inspectie Werk en Inkomen 2007). Hollanda belediyeleri tarafından benimsenen parçalı satın alma stratejileri, kamu kuruluşları bakımından yeniden bütünleştirme hizmetlerinin maliyetlerinin verimliliğinin geliştirilmesinin çarpıcı bir örneğini teşkil etmektedir.

Dışarıdan sağlanan yeniden bütünleştirme hizmetleri, sözleşme müzakereleri esnasında kalite hususu üzerine daha fazla vurgu yapılması suretiyle daha ileri düzeyde geliştirilebilecektir. Son dönemdeki ihale dokümanlarında fiyat-kalite ilişkisi, sözleşmenin yapılabilmesi için belirleyici kriteri oluşturmuştur (Corra ve Plantinga, 2008). Geçen yıllar boyunca, yeniden bütünleştirme hizmetleri de daha fazla kişilerin ihtiyaçlarına göre özel olarak belirlenen bir hale gelmiştir (Raad voor Werk en Inkomen, 2006b). Daha fazla kişiye özel hizmet sağlayan yaklaşımda istifade edilen enstrümanlardan biri, kişiselleştirilmiş yeniden bütünleştirme bütçeleridir. Daha önce de değinildiği üzere; yarı piyasa yapısının özelliklerinden biri, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlayıcısı ile tüketicisi arasında doğrudan bir ilişki olmamasıdır. Kamu kuruluşları, ihtiyaç sahipleri için hangi yeniden bütünleştirme hizmetlerinin satın alınacağına karar vermektedir. Bunun bir sonucu olarak, yeniden bütünleştirme hizmetleri müşterilerin ihtiyaçları ile uyumlu olmayabilmekte ve müşteriler uygun olduğuna

inanmadıkları yeniden bütünleştirme programına katılmak hususunda istekli davranmayabilmektedirler. Kişiselleştirilmiş yeniden bütünleştirme bütçeleri, varsayıldığı üzere yeniden bütünleştirme hizmetleri müşterilerinin katılımını ve bunun sonucu olarak da motivasyonlarını arttırmakta, böylelikle de yarı piyasa yapıların hastalıklarından biri için bir tedavi teşkil edebilmektedir. 2004'ten bu yana Hollandalı Çalışanlar Sigorta Kuruluşu [Dutch Employee Insurance Agency (UWV)] müşterilerine kişiselleştirilmiş yeniden bütünleştirme antlaşmaları [Individualized Reintegration Agreements (IRO)] için tercihte bulunma olanağı sunmakta ve belediyeler de kişiselleştirilmiş yeniden bütünleştirme bütçeleri [Personalized Reintegration Budgets (PRB)] üzerinde tecrübe kazanmaktadır. İlk sonuçlar, kişiselleştirilmiş yeniden bütünleştirme hizmetlerinin daha etkili olduğunu göstermektedir (Inspectie Werk en Inkomen, 2006a; Sol ve Westerveld, 2007).

Yeniden bütünleştirme hizmetleri piyasasındaki rekabet gücünü aksatan koşullardan bazıları, eşyanın tabiatı gereği kurumsal niteliktedir. Kurumsal içerik, hizmet devrinin ve yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlanması stratejilerinin başarısını destekleyebilen veya baltalayabilen önemli bir faktördür. Kurumsal değişiklikler, genellikle merkezi hükümet tarafından merkezi düzenlemeyle gerçekleştirilmek durumundadır. Bu konudaki tipik bir örnek, daha önce de tartışılan sosyal yardımlar için mali sorumluluğun Hollanda belediyelerine dağıtılmasıdır. Bu husus başlı başına bir kurumsal revizyon konusu oluşturmuştur. Başlangıçta sorumluluğun dağıtımı – temel bir yenilik niteliğindeki – tüm yerel yönetimler için yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devredilmesi zorunluluğunu içermiştir. Bu koşulun birkaç yıl sonra yürürlükten kaldırılması da bir başka önemli kurumsal değişikliği teşkil etmiştir. Her iki değişiklik, yeniden bütünleştirme piyasasının şekillendirilmesinde en fazla etki yapan unsurlar olmuştur. Yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devredilip devredilmemesi hususunda takdir hakkı tanınması, belediye yönetimlerine özel piyasa iyi dağıtım gerçekleştirmediği zaman piyasadan çıkma tehdidinde bulunma olanağı sağlamış olup, bu durumun piyasadaki rekabeti artırması muhtemel görünmektedir (Corra ve Plantinga, 2008).

Bir başka ayırt edici kurumsal özellik, piyasanın şeffaflığıdır. Daha önce de ele alındığı üzere, merkezi bir otorite hizmet sağlayıcılarının performansının kalitesi hakkında enformasyon toplanması ve yayınlanması hususunda oldukça fazla katkı sağlayabilmektedir. Araştırmalar göstermektedir ki; Hollanda yeniden bütünleştirme piyasasının bu bağlamda hâlâ kazanabileceği pek çok husus bulunmaktadır (De Koning 2007). Ulusal hükümetin potansiyel müdahalesi ile ilgili son bir hususu da, ihale prosedürleri ile ilgili yasal düzenlemeler teşkil etmektedir. Daha önce belirtildiği

üzere; yerel yönetimlerin, sözleşme müzakerelerini yürütmeleri için, hizmet devri yapılacağı zaman mevcut düzenlemenin müsaade ettiğiinden daha fazla hareket serbestisine ihtiyaç duydukları iddia edilebilir. Sözleşmeleri ihale olmadan uzatma serbestliği, akdî ilişkilerin verimliliğini geliştirebilecek bir koşuldur. Hollanda'da hâlihazırda mevcut sözleşmelerin sadece sınırlı ölçülerde uzatılabilmesi mümkündür. Yeni sözleşmeler daima Avrupa Birliği'nin (AB) ihalelerle ilgili düzenlemelerine tabi tutulmaktadır. Avusturya'daki ihale prosedür kuralları rekabetçi ihale olmaksızın sözleşmelerin yenilenmesi olanağını sağlamaktadır (Zwinkels, Van Genabeek ve Groot, 2004; Sol ve Westerveld, 2005). Bununla birlikte; Avusturya'da bu olanak ihale prosedüründe zorunlu kalite kriterinin dahil edilmesiyle birleştirilmiş olup, bu durum piyasadaki istikrarsızlığı arttırmıştır (Struyven, 2004). Bu nedenle, piyasanın işleyişinin geliştirilebilmesi için hükümet müdahalesi büyük bir dikkatle uygulanmalıdır.

3.3. Fırsatçı Davranışların Azaltılması

3.3.1. Ters Seçim ve Manevi Zararın Mevcudiyeti

Bilgi eşitsizliği tarafından karakterize edilen piyasalarda, yükleniciler için fırsatçı davranmak yönünde teşvikler bulunmaktadır (Faure 2005). Yeniden bütünleştirme hizmetleri piyasası için iki tür fırsatçı davranış türünün ortaya çıkması beklenebilmektedir: yükleniciler sözleşme uyarınca taahhüt ettiklerinden daha azını yapmaya (manevi tehlike) ve yeniden bütünleştirilmeleri (entegre edilmeleri) en kolay müşteriler üzerinde odaklanmaya (ters seçim) meyledebilmektedirler. Hollanda yeniden bütünleştirme piyasasında her iki tür fırsatçı davranış mevcuttur. Yeniden bütünleştirme firmalarının müşterileri, yeniden bütünleştirme hizmetleri sağlayıcılarının kendilerine bir iş bulmak amacıyla yardım etmek hususunda az bir çaba göstermelerinden yakınmaktadır (De Wit, Ulenbelt ve Visser, 2004). Ayrıca araştırmalar, yeniden bütünleştirme hizmetleri sağlayıcılarının gerçekten de – “creaming ve parking (piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilmek)” – olarak da adlandırılmakta ve yeniden bütünleştirilmeleri en kolay müşteriler üzerinde odaklandıklarını ortaya koymakta olup, bunun da işgücü piyasasına uzak bir mesafede bulunan müşterilerin yeniden bütünleştirilmeleri ile az ilgilenilmesi sonucunu doğurduğunu göstermektedir.

3.3.2. Ters Seçim ve Manevî Zararın Altında Yeten Nedenler

Saygınlık azaltan bir mekanizma olan ve yeniden bütünleştirme hizmetlerinin ölçülebilirliğinde problemlere yol açan yarı piyasa yapısı, sadece yeniden bütünleştirme hizmetlerinin etkinlik ve verimliliği üzerinde sonuçlara yol açmamakta, aynı zamanda fırsatçı davranışları da tetiklemektedir (Groot vd., 2006).

Eğer geniş bir yeniden bütünleştirme hizmetleri müşterileri grubu için bu hizmetleri içeren paketler büyük ölçekli olarak devredilir ise, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlayıcıları ters seçim yapmak veya piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara bırakmak fırsatına sahip olacaklardır (Struyven, 2002). “Creaming (kaymağını almak)” ve “cherry picking (iyi müşterileri seçmek veya nitelikli seçim)” yaklaşımları, sadece yeniden bütünleştirilmeleri en kolay müşterileri seçmekle ilgilenmektedir. Tedarikçiler “creaming (kaymağını almak)” yaklaşımına ilave olarak müşterilerine verdikleri önemi farklılaştırabilmektedir. İşgücü piyasasına uzak bir mesafeleri bulunan müşteriler ise bir kenara bırakılabilmektedir. Bu durumda; tedarikçiler sadece başlangıç ödemelerini alabilmek için gerekli asgari gereksinimleri yerine getirmekte, fakat başarı şanslarının çok düşük olarak görülmesinden dolayı iş bulmak için daha ileri düzeyde çaba göstermemektedir (Struyven ve Steurs, 2005).

Bölüm 2.2.1'de değinildiği üzere, yeniden bütünleştirme hizmetleri sağlayıcılarının fırsatçı davranışlarının, anılanlara piyasanın kaymağını daha az aldıktan sonra bir kenara çekilmek imkânı bırakılması amacıyla, hizmetler devredilirken bu hizmetlerin küçük paketler halinde satın alınmasının sağlanması suretiyle üstesinden gelinmesine çalışılabilecektir. Bununla birlikte; yöneticiler işlem maliyetleri ile ürün maliyetleri arasında bir hâsıla-maliyet dengesi ile karşı karşıya kalacaklardır. Yeniden bütünleştirme hizmetlerinin daha büyük paket ile devri, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin ortalama fiyatının daha düşük olmasına yol açabilmekle birlikte, daha fazla piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilme ortaya çıkabilmektedir. Fırsatçı davranışlarla mücadelenin bir başka yolu ise; hedef gruplarda farklılaştırma ve girdi ile sonucun her ikisinin de finanse edilmeleri örneklerinde olduğu gibi bazı koşulların sözleşme kapsamına alınmasıdır (Struyven, 2002). Her ne kadar bu araçlar kullanılmakta olsa dahi, araştırmalar piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara bırakma yaklaşımının, Hollanda yeniden bütünleştirme piyasasında hala vuku bulduğunu göstermektedir (Van Berkel ve Van der Aa, 2005; Struyven ve Steurs, 2005). Aslında yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlayıcıları, piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilmeden, ödül avcılarıyla dolu piyasada hayatta kalamayacaklarını belirtmektedirler (Van Berkel ve Van der Aa, 2005).

Bu nedenle, Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasında maliyet verimliliğine verilen önem, ters seçimin önlenmesi pahasına gerçekleşmiş gibi görünmektedir. Aslına bakıldığında, 2004 yılında yürürlüğe giren WWB bu önemi arttırmıştır. Hâlihazırda mevcut olan yeniden bütünleştirme piyasasında ters seçim, sadece yeniden bütünleştirme hizmetlerinin tedarikçileri tarafından değil, belediyeler tarafından da

uygulanmıştır. Günümüz itibarıyla sosyal yardımların saplanmasında tam mali sorumluluk üstlendiklerinden dolayı, Hollanda belediyelerinin yeniden bütünleştirme politikaları kapsamında yeniden bütünleştirilmeleri en kolay gruplar üzerinde odaklanmaları için kuvvetli teşvik bulunmaktadır (Raad voor Werk en Inkomen 2006a). Dolayısıyla da, Hollanda belediyelerinin ters seçimin üzerine gitmeleri için sadece kapasiteleri değil, isteklilikleri de önemlidir. Özel hizmet sağlayıcılarının eleştirildikleri alanların Hollanda belediyeleri için kabul görmüş bir uygulama gibi görünmesi, en az düzeyde dikkat çekmektedir (Bosselaar vd., 2007).

Fırsatçı davranışın beklenen ikinci bir türünü ise, manevi tehlike oluşturmaktadır. Eğer piyasadaki hizmet tedarikçilerinin performanslarının değerlendirilmesi zor ise; tedarikçiler olabildiğince azını yapmak eğiliminde olacaklardır. Hollanda belediyeleri, yüklenicilerin performanslarına ilişkin bilgi eksikliğine bağlı olarak yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sonuçlarının ve etkilerinin izlenmesindeki zorlukların gerçekten de farkına varmaktadır (Raad voor Werk en Inkomen, 2008b). İzleme/denetlemedeki zorluklar, bir taraftan da belediyelerin bu alandaki kapasitelerinin sınırlılığı ile bağlantılıdır. Diğer taraftan, hizmetin özellikleri de bu kapsamda bir rol oynamaktadır. Yeniden bütünleştirme hizmetleri genellikle oldukça uzundur ve bu durum sonuçların ölçülmesi bakımından kayda değer güçlükler yol açmaktadır. Ölçülebilirlik problemleri örneğin, sonuçların görülebilir hale gelmesinden önce uzun bir zaman aralığı gerektirmesinden ve bu tür programların başarmayı hedefledikleri amaçların sonuçlarının türlerinden kaynaklanmaktadır.

3.3.3. Ters Seçim ve Manevi Tehlikenin Önlenmesi

Önceki bölümde bahsedildiği üzere, ters seçim kısmen bizzat sözleşmeye taraf olan kuruluşlarının yöneticileri tarafından engellenebilmektedir. Ancak, aracılığın özü sözleşme ilişkisinin olanak tanıdığı her anda ters seçim uygulamaya meyletmeleridir. Bu nedenle de; Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasında asıl çarpıcı olan, özel tedarikçilerin piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilmeye kalkışması değil, yerel yönetimlerin bizzat kendilerinin aynı fırsatçı davranışa yatkınlık göstermeleridir. Merkezi hükümet müdahale etmediği ve belediyeler için çabaları yeniden bütünleştirilmeleri en kolay gruplar üzerinde yoğunlaştırmak karlı olduğu sürece, Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasında ters seçim var olacaktır. Literatürde, merkezi hükümet müdahalesi için birkaç yol önerilmiştir. Bu bağlamda bir yaklaşım, yeniden bütünleştirmenin kapsamının genişletilmesi olabilecektir. Mevcut kurallar altında belediyeler bir kimseyi işgücü piyasasına yeniden entegre ettiği zaman bundan finansal olarak yararlanmaktadır; zira belediye bu aşamadan sonra daha fazla sosyal yardım ödememektedir. Bununla birlikte; gönüllü işlere yeniden bütünleştirme çoğu kez uygulanabilir bir opsiyon iken,

zor vakalar için ödeme yapılan işgücü ile yeniden bütünleştirme maliyetlidir ve bu opsiyonu nadiren başarılı olmaktadır. Merkezi hükümet bu opsiyonu zor vakalar için destekleyebilmekte ve süreklilik arz eden sosyal yardım ödemeleri için belediyeleri tazmin edebilmektedir (Raad voor Werk en Inkomen, 2006a).

Bir başka potansiyel müdahale ise; devlet gözetim ve denetiminin artırılması olabilecektir. Bölüm 3.1'de bahsedildiği üzere, Çalışma ve Gelir Teftiş Kurulu [Inspectorate for Work and Income (IWI)] artık belediyeleri münferiden gözetim ve denetime tabi tutmamakta, fakat sadece sosyal yardım ve yeniden bütünleştirme sisteminin bir bütün olarak daimi denetimi olan ve "Meta 15 gözetim ve denetimi" adlandırılan uygulamayı icra etmektedir. Mevcut mevzuata göre belediye meclisleri yerel yönetimlerin acentelerinin faaliyetlerini münferiden denetlemekle yükümlü kılınmışlardır. Ancak bugüne kadar yerel meclisler bu tür bir denetleme ve gözetleme rolünü benimsemek hususunda hevesli olmamışlardır (Inspectie Werk en Inkomen, 2006b; Edzes, Moes ve Westerhof 2006). Gerçekten de, yerel meclislerin kendi yerel yönetimlerinin fırsatçı davranışlarını azaltmak için bir teşvike sahip olup olmadıkları tartışmaya açıktır.

Karşı konulmayı gerektiren ikinci bir fırsatçı davranış türü, manevi tehliktir. Bir önceki bölümde gösterildiği üzere, belediye kurumları sözleşmede yer alan mükellefiyetlerinden daha azını üreten özel hizmet sağlayıcıları ["moral hazard (manevi tehlike)"] ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu durumun önlenmesi yakından izlemeyi ve sözleşme hükümlerinin harfiyen uygulanmasını gerektirmektedir. Lakin izleme ve uygulama maliyetlidir ve belediyeler manevi tehlikenin engellenmesinden kaynaklanacak avantajları izlemek ve uygulama sözleşmelerinin maliyetleri ile tartmak zorunda kalacaktır. Geçen yıllar zarfında Hollanda'da, manevi tehlike ile mücadele yaklaşımında bir değişiklik gözlemlenmektedir. Hollanda yerel yönetimleri sadece ihale ve sözleşme dokümanları üzerine temellendirilen uygulamanın çok sınırlı ve katı olduğunu anlamışlardır (Corra ve Plantinga, 2008). Yüklenici ile yakın bir ilişki, sözleşmenin tarafları arasında sık irtibat ve konsültasyon tesis edilmesi, hizmet dağıtımını üzerinde yeterli kontrol sağlanması için hayati önemi haiz addedilmiştir (Raad voor Werk en Inkomen, 2008b). Daha yakın ilişkiler tercihi, sözleşme şartlarının sağlanması için resmi müeyyide araçları yerine daha fazla gayri resmi araçlar kullanma temayülü tarafından eşlik edilmiştir. Belediyeler, sözleşme şartnameleri ile ilgili olarak aşırı sert ve resmi davranarak yüklenicileri ile aralarındaki yakın ilişki ve güveni zedelemek istemediklerine ifade etmektedirler (Corra ve Plantinga, 2008). Yüklenicilerin seçimi için oldukça fazla zaman, çaba ve kaynak yatırımı yapıldığından dolayı, resmi cezalar veya sözleşmenin iptali sadece sözleşme şartnamesinin yerine getirilmesi için son bir çare opsiyonu olarak kullanılacaktır. Bunun yerine, vaka yönetiminin günlük tatbikatında güçlü ve aktif bir rolün kalıcı hale getirilmesinde gayri resmi

araçlar uygulanmaktadır. Kimileri bu gelişmeyi, yeniden bütünleştirme piyasasında hizmet devrinin gelecek çağı olarak yorumlayabilmektedir. Sözleşme literatürünün ortaya koyduğu gibi, akdi ilişkilerde güven galip gelmektedir ve yasal cebri icra son bir çare aracı olarak düşünülmektedir. Normal şartlar altında sözleşmenin tarafları, farklılıkların giderilmesi ve anlaşmalıkların çözümünde gayri resmi yollara itimat etme eğilimi göstermektedir (Macaulay 1963).

WWB'nin uygulanması ve daha faal bir refah devletine doğru bir dönüşümün eşlik etmesi ile birlikte Hollanda belediyeleri, fırsatçı davranışlarla yeniden bütünleştirme müşterilerinin tarafında daha fazla uğraşmaya başlamıştır. Buradaki manevi tehlike, sosyal yardım hakkı sahiplerinin, sosyal güvenlik ödemelerine güvenmelerinden dolayı bir iş bulmak için yeterli çabayı göstermemeleri riskidir. WWB, işgücü piyasası ile yeniden bütünleştirilmeye aktif katılım gibi sosyal yardım hakkının bir takım zorunluluklarla birlikte gelmesini şart koşmaktadır. Sosyal yardım hakkı sahipleri, kendilerine önerilen yeniden bütünleştirme programına katılmamaları durumunda yaptırımla karşı karşıya kalabilmektedirler. Yaptırım uygulanması fiiliyatta her ne kadar yaygın değilse de, müeyyidelerden istifade edilmesi giderek artmaktadır. Üstelik yaptırım tehdidi, yeniden bütünleştirme müşterilerinin davranışları üzerinde bizzat büyük bir etkiye sahip gibi görünmektedir (WRR, 2007).

Yeniden bütünleştirme müşterilerine yönelik manevi tehlikeler yoğun bir biçimde irdelenirken, yeniden bütünleştirme hizmetlerini sağlayanların ve kamu kuruluşlarının manevi tehlikeleri ise daha az ilgi çekmiştir. İdare hukukunun genel hükümleri haricinde, kamu kuruluşları bakımından olası manevi tehlikelerin üzerine neredeyse hiç eğilinmemiştir. Yeniden bütünleştirme hizmetlerinin tedarikçileri, sözleşme uyarınca yerine getirmeleri gereken hizmetleri sağlamadıkları zaman (Knijn, 2005) veya olay yöneticileri ya da kamu kuruluşlarının yeniden bütünleştirme menajerleri mükellefiyetlerine uygun davranmadıkları zaman ne tür yaptırımlarla karşı karşıya kalacaklardır? Rekabetçi bir piyasada yeniden bütünleştirme müşterisi bir başka tedarikçiye geçiş yapabilecektir. Fakat yeniden bütünleştirme piyasasında müşterinin piyasadaki çıkma opsiyonu bulunmamaktadır. Aslına bakılırsa, yaptırım tehdidi karşısında yeniden bütünleştirme müşterileri, kendilerine önerilen yeniden bütünleştirme programı ihtiyaçlarına uymasa dahi iştirake zorlanmaktadır. Yeniden bütünleştirme müşterilerinin konumu bu nedenle zayıftır. (Sol ve Westerveld, 2005; Van Berkel, 2006) ve yeniden bütünleştirme hizmeti sağlayıcıları ile kamu kuruluşlarının fırsatçı davranma ihtimalini arttırmaktadır. Örneğin, kayda geçen şikâyetlerle ilgili daha fazla haklar verilmesi ve kusurlu çalışmalarda bulunmaları halinde yeniden bütünleştirme hizmetleri sağlayıcılarının değiştirilmesi ve yeniden bütünleştirme müşterilerinin konumlarının güçlendirilmesi, manevi tehlikenin her iki türünü de azaltabilecektir.

4. SONUÇ: KAMU MENFAATLERİNİN KORUNMASI İÇİN HÜKÜMET MÜDAHALESİNE OLAN İHTİYAÇ VE GEREKLİLİK

Batılı refah devletleri hâlihazırda reform altındadır. Bu reformların önemli bir unsuru, kamu hizmetleri sağlanmasının devrini ilgilendirmektedir. Kamu hizmetlerinin devri suretiyle bu hizmetlerin tedariki piyasa vasıtasıyla karşılanmaktadır. Hiyerarşik kontrolün yerine sözleşme, kamu menfaatlerinin korunması aracı haline gelmektedir. Fakat sorun, sözleşmelerin kamu menfaatlerinin korunması için yeterli olup olmadığı veya takviye hükümet müdahalesine gerek bulunup bulunmadığıdır. Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasındaki yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devrinin analiz edilmesi suretiyle, devrin sonuçlarının ve kamu menfaatlerinin korunması için hükümet müdahalesine olan ihtiyacın ve gerekliliğin daha iyi anlaşılması umut edilmiştir.

Özellikle de istihdam hizmetlerindeki devirler hızla yaygınlaştığından dolayı Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasası üzerinde odaklanılmasının ilginç yönleri bulunmaktadır. Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasası bu tür reformun prototipi olarak kabul edilmektedir. Hollanda örneğinin göze çarpan bir başka özelliği, diğer pek çok sektörün aksine, yeniden bütünleştirme piyasasının adeta düzenlenmemiş gibi durmasıdır. Rekabetçi bir yeniden bütünleştirme hizmetleri piyasasının kendi kendine faydalı hale getirilmesinin, kamu menfaatlerinin korunması için yeterli garantilere yol açtığına inanılmaktadır. Bu inanın doğru olup olmadığı, yeniden bütünleştirme piyasasının etkinlik ve verimliliği ile fırsatçı davranışın varlığının araştırılması suretiyle analiz edilmiştir.

Çalışmada Hollanda'nın özel yeniden bütünleştirme piyasasının etkinlik ve verimlilik açısından gelişebileceği sonucuna varılmıştır. SUWI yasası zorunlu devir içeren hükümleri ile birlikte yürürlüğe girdiği zaman, istihdam yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlanmasında yarı piyasa (piyasa benzeri) yapısının ortaya çıkışına ivme kazandırmıştır. Bununla birlikte, gerçek anlamda rekabetçi bir piyasa bugüne kadar hayata geçirilememiştir. Bu durum şaşırtıcı değildir, zira yarı piyasa yapılar geniş ölçüde araştırılmıştır ve bağlantılı problemler iyi bilinmektedir. Hollanda'nın yeniden bütünleştirme piyasasının özelleştirilmesi bir kez daha göstermektedir ki, yarı piyasa bir yapının kullanılmasının otomatik olarak başarılı sonuçlar doğurması söz konusu olmamaktadır. Özellikle de yeniden bütünleştirme hizmetlerinin karmaşıklığı göz önünde tutulduğunda, devir kolaylıkla başarılamamaktadır. Yeni bir piyasanın gelişmesi ve rekabetçi hale gelmesi, kamu kuruluşlarının ise kamu hizmetlerinin sağlayıcılığı yerine yeni üstlendikleri alıcı rolünün gereklerini nasıl yerine getireceklerini öğrenmeleri için zamana ihtiyaçları bulunmaktadır.

Hollanda merkezi hükümetinin bir yandan yeniden bütünleştirme hizmetleri için piyasayı düzenlemekten

böylesine imtina etmesi, diğer taraftan ulusal mevzuat piyasadaki yerel yönetimlerin davranışlarını büyük ölçüde etkileyen bir takım kurumsal değişiklikleri beraberinde getirmiştir. İlk olarak, WWB yürürlüğe girdiği zaman, belediye yönetimleri tüm mali sonuçlarına da katlanmak suretiyle sosyal yardım programlarının icrasından tamamen sorumlu hale gelmiştir. Başlangıçta yeniden bütünleşirmenin devri zorunlu kılınmıştır. Bu nedenle de belediyeler, sosyal yardım hakkı sahipleri ile ilişkilerinde daha düşük maliyetli olmaya ve yardımların sayısını minimize etmeye teşvik edilmişlerdir. Ancak, düşük maliyet üzerine yapılan vurgu, fırsatçı davranışların önlenmesi pahasına gerçekleştirilmiştir. Özel yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlayıcıları ve belediyelerin her ikisi de ters seçim uygulamaya teşvik edilmişlerdir. Yeniden bütünleştirme hizmetlerinin sağlayıcıları, ödül avcılılarıyla dolu piyasada, piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilmeden hayatta kalamayacaklarını iddia etmektedir ve Hollanda belediyeleri kendileri için karlı olduğundan ötürü yeniden bütünleştirme politikalarını yeniden bütünleştirilmeleri en kolay gruplar üzerinde odaklanmaktadır.

WWB’de yer verilen mali teşvikler aynı zamanda Hollanda belediyelerinin yeniden bütünleştirme müşterilerinin davranışlarındaki manevi tehlikelere eğilmelerini de tetiklemiştir. Sosyal yardım hakkı sahipleri artık kendilerine önerilen yeniden bütünleştirme programına iştirak etmedikleri zaman ceza riskini göze almak durumundadır. Ceza tehdidi dikkate alındığında yeniden bütünleştirme müşterileri, kendilerine önerilen yeniden bütünleştirme programı ihtiyaçlarına uymasa dahi programa katılmaya zorlanmaktadır. Buna ek olarak, yeniden bütünleştirme müşterilerinin tabi tutuldukları yeniden bütünleştirme faaliyetleri üzerinde sınırlı kontrol imkânı bulunduğu gerçeği (yeniden bütünleştirme müşterileri, alıcılar piyasasında hangi kamu kuruluşunun kendilerini temsil edeceğini veya hangi yeniden bütünleştirme firmasının kendilerine yeniden bütünleştirme hizmeti sağlayacağını seçememektedirler); yeniden bütünleştirme hizmetleri sağlayıcılarının veya kamu kuruluşlarının işleyişlerinde manevi tehlike için son derece iyi bir teşvik olabilmektedir.

Hizmet sağlayıcılarının özellikle de piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilmek ve benzeri fırsatçı davranışları; hakların eşitliği, yasal kesinlik ve demokratik meşruiyet gibi kamu menfaatleri pahasına ortaya çıkmaktadır. Bu kamu menfaatleri korunmaya ihtiyaç duymaktadır ve sorun, bu olgunun ulusal hükümetin müdahalesini gerektirip gerektirmediği veya bu problemlerle sözleşme ilişkileri dâhilinde yeterince mücadele edilip edilemeyeceğidir. Genel acente modelinden türetilen teorik düşünceler ve Hollanda’nın yeniden bütünleştirme piyasası hakkındaki deneysel kanıtların her ikisi de kamu kuruluşlarının yeniden bütünleştirme hizmetlerinin tedarikçilerinin tüm fırsatçı davranışlarını ortadan kaldıramayacağını göstermektedir. Üstelik mevcut kurumsal düzenlemeler dâhilinde kamu

kuruluşlarının bizzat kendileri fırsatçı davranışlara yatkın oldukları görülmektedir. Bu nedenle de tamamlayıcı devlet müdahalesine ihtiyaç duyulabilmektedir. Fakat kamu menfaatlerinin korunması, rekabet halindeki farklı kamu menfaatlerinin dengelenmesini de içermektedir. En azından, bir taraftan etkinlik, diğer taraftan da diğer kamu menfaatlerinin korunması ile bağlantılı maliyetler arasında denge kurulmasını gerektirmektedir.

Bahsedildiği üzere, yeniden bütünleştirme hizmetlerinin devrinin altında yatan kavram, özelleştirmenin sistemin etkinliği ve verimliliğini arttıracığına olan inançtır. Bu nedenle de Hollanda’nın yeniden bütünleştirme piyasasındaki ana odak noktası başlangıçtan beri etkinliğin ve verimliliğin garanti altına alınması olmuştur. Dolayısıyla da Hollanda’nın yeniden bütünleştirme piyasasında doğal olarak var olan piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilmek eğilimi, etkinlik ve verimliliğin diğer kamu menfaatlerine baskın geldiği, bir ölçüde siyasal nitelik taşıyan tasavvurları yansıtabilmektedir. Şimdilerde özel yeniden bütünleştirme piyasası gelişmekte ve daha rekabetçi hale gelmekte olup, piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilmek gibi fırsatçı davranışlar gittikçe daha fazla ilgi çekmektedir.

Kamu menfaatlerinin dengelenmesine ilişkin seçeneklerdeki bir değişiklik, farklı garantiler talep edebilmektedir. Avustralya’da, piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilme uygulamalarının siyaseten kabul edilemez seviyelere ulaşmasından dolayı Avustralya hükümeti bu gelişmelere karşı koymak için hukuksal düzenleme hayata geçirmiştir (Bredgaard ve Larsen, 2008). Van Berkel ve Borghi (2007, s. 283)’ye göre “Harekete geçirme koşullarında Yeni Kamu Yönetimi”nin mantığını uygulamaya başlayan bazı ülkeler, eşit katılım ve kapsama gibi tipik ‘bürokratik’ değerlerin desteklenmesi için kısmen eski kamu yönetimi mantığının öğelerine başvurmuşlardır”. Hollanda Hükümeti’nin fırsatçı davranışlara müdahale etmesinin gerekip gerekmediği de kolaylıkla cevaplanamamaktadır. Bu husus, farklı kamu menfaatlerinin dengelenmesine ilişkin olarak tercihte buldukları seçeneklere bağlıdır. Eğer piyasanın kaymağını aldıktan sonra bir kenara çekilme uygulamalarının engellenmesine öncelik verilmiş ise; cevap yine de evet gibi görünmektedir. Oysaki problem, bir kamu menfaatinin korunmasına yöneltilen hükümet müdahalesinin, diğer kamu menfaatlerinin korunmasında zararlı etkileri bulunabilmesidir. Örneğin, rekabetçi bir yeniden bütünleştirme oluşturmayı hedefleyen ulusal mevzuat, ters seçimi teşvik etmiştir.

Hatırlatılmalıdır ki; ulusal otoritelerin kurumsal değişiklik ve düzenlemeler gibi müdahaleleri azami dikkat ve itina ile uygulanmalıdır. Buna ek olarak Hollanda’nın refah tarihi, fırsatçı davranışın bir özel refah devletinin imtiyazsız yaklaşımı olduğunu göstermektedir. Bir kamusal refah devletinde bu eksiklik de bulunmaktadır (Struyven, 2004). Kamu İstihdam Servisi de yeniden bütünleştirilmeleri en

kolay gruplar üzerinde odaklanmıştır (Engbersen, 2006) ve Hollanda refah devleti, 1980'ler boyunca sosyal ortaklarca eşitsizlik statüsünün hatalı kullanımı olarak nitelendirilen bir kamusal ortamdaki manevi tehlike örneği ile tanınmaktadır (De Gier, Henke ve Vijgen, 2003). Bu yüzden, yeni mevzuat ve ulusal müdahalenin türleri, kamu ve özel tarafların her ikisinin de fırsatçı davranışlarının önlenmesini hedeflemelidir. Bununla birlikte; nihayetinde kamu menfaatlerinin korunması tamamen, birbirleriyle rekabet halindeki kamusal çıkarların dengelenmesi hakkındadır ve bu dengeye bağlı seçenekler ülkeden ülkeye ve zamana bağlı olarak değişebilmektedir.

KAYNAKÇA

Baarsma, B. (2005), *Nederland Toezichtland – een economisch perspectief*, Amsterdam: Stichting voor Economisch Onderzoek.

Baarsma, B., Janssen, K. (2007), *Selectie sturingsinstrumenten: Op weg naar een roadmap*, Amsterdam: Stichting Economisch Onderzoek, SEO-rapport nr. 967.

Bartlett, W., Propper, C., Wilson, D., Le Grand, J. (1994), *Quasi-markets in the Welfare State: The emerging findings*, Bristol: SAUS Publications.

Bartlett, W., Roberts, J. A., Le Grand, J. (1998), *A Revolution in Social Policy: Quasi-market reforms in the 1990s*, Bristol: Policy Press.

Bijkerk, W., Poort, J., Schuurman, A. (2003), *Publieke belangen in private handen*, Breukelen: NYFER.

Bosselaar, H., Bannink, D., Van Deursen, C., Trommel, W. (2007), *Werkt de WWB? Resultaten van de ontwikkeling van nieuwe verhoudingen tussen Rijk en gemeenten. Beleidsdoorlichting artikel 30 begroting SZW 2007*, Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Bozeman, B. (2002), Public-Value Failure: When Efficient Markets May Not Do, *Public Administration Review*, **62**, (2), 145-161.

Bozeman, B. (2008), Debate: Public value trade-offs and methodological trade-offs, *Public Money & Management*, **28**, (3), 135-136.

Brandsen, T. (2004), *Quasi-market governance : an anatomy of innovation*, Utrecht: Lemma.

Bredgaard, T., Larsen, F. (2007), Implementing public employment policy: what happens when non-public agencies take over?, *International Journal of Sociology and Social Policy*, **27**, (7/8), 287-300.

Bredgaard, T., Larsen, F. (2008), Quasi-Markets in Employment Policy: Do They Deliver on Promises?, *Social Policy and Society*, **7**, (3), 341-352.

Brown, T. L., Potoski, M., Van Slyke, D. M. (2006), Managing Public Service Contracts: Aligning Values, Institutions, and Markets, *Public Administration Review*, **66**, (3), 53-67.

Corra, A., Plantinga, M. (2008), *Best practices in reintegration services. Analysing modes of contracting*

in the Dutch private reintegration market, Nuremberg, Germany: Paper for the IAB conference “activation” policies on the fringes of society: a challenge for European welfare states.

De Bruijn, H., Dicke, W. (2006), Strategies for safeguarding public values in liberalized utility sectors, *Public Administration*, **84**, (3), 717-735.

De Gier, E., Henke, R., Vijgen, J. (2003), *The Dutch Disability Insurance Act (WAO) and the role of research in policy change*, Amsterdam: Amsterdam School for Social Science Research, ASSR Working paper 03/02.

De Graaf-Zijl, M., Groot, I., Heyma, A., Hop, J. P., Janssens, L. (2005), *Marktwerking in de reïntegratie*, Amsterdam: Stichting Economisch Onderzoek, SEO-rapport nr. 760.

De Haan, P. (1999), *Recente ontwikkelingen in de verhouding publiek-/privaatrecht*, Amsterdam: KNAW.

De Koning, J. (2007), “The reform of the Dutch public employment service”, De Koning, J., *The Evaluation of Active Labour Market Policies*. Cheltenham: Edward Elgar, 221-250.

De Ridder, J. (2004), *Een goede raad voor toezicht*, Den Haag: Boom.

Deakin, N., Walsh, K. (1996), The Enabling State: The Role of Markets and Contracts, *Public Administration*, **74**, (1), 33-47.

Domberger, S., Jensen, P. (1997), Contracting out by the public sector: theory, evidence, prospects, *Oxford Review of Economic Policy*, **13**, (4), 67-78.

Edzes, A., Moes, M., Westerhof, E. (2006), *WWB Monitor 2006. Meer perspectief voor mensen*, Utrecht: Divosa.

Eijlander, P., Gilhuis, P. C., Peters, J. A. F. (1993), *Overheid en zelfregulering. Alibi voor vrijblijvendheid of prikkel tot actie?*, Zwolle: Tjeenk Willink.

Engbersen, G., (2006), *Publieke bijstandsgeheimen : het ontstaan van een onderklasse in Nederland*, Amsterdam: Amsterdam Academic Archive.

Faure, M. G. (2005), Solidariteit en individualisering, *Nederlands Juristenblad*, **34**, 1786-1791.

Fernandez, S. (2007), What works best when contracting for services? An analysis of contracting performance at the local level in the US, *Public Administration*, **85**, (4), 1119-1141.

Gilbert, N. (2002), *Transformation of the welfare state : the silent surrender of public responsibility*, New York ; Oxford: Oxford University Press.

Groot, I., Hollanders, D., Hop, J. P., Onderstal, S. (2006), *Werkt de reïntegratiemarkt? Onderzoek naar de marktwerking op de reïntegratiemarkt*, Amsterdam: Stichting voor Economisch Onderzoek, SEO-rapport nr. 946.

Hampton, P. (2005), *Reducing administrative burdens: effective inspection and enforcement*, London: HM Treasury.

Hefetz, A., Warner, M. (April 2004), Privatization and Its Reverse: Explaining the Dynamics of the Government

Contracting Process, *Journal of Public Administration Research and Theory*, **14**, (2), 171-190.

Henman, P., Fenger, M., (2006), *Administering Welfare Reform: International Transformations in Welfare Governance*, Bristol: Policy Press.

Inspectie Werk en Inkomen, (2006a), *De burger aan zet. Onderzoek naar de invloed van herbeoordeelde WAO-gerechtigden op hun re-integratie*, Den Haag: Inspectie Werk en Inkomen.

Inspectie Werk en Inkomen, (2006b), *De rol van de gemeenteraad bij de Wet Werk en Bijstand*, Den Haag: Inspectie Werk en Inkomen.

Inspectie Werk en Inkomen, (2007), *Jaarverslag 2006*, Den Haag: Inspectie Werk en Inkomen.

Jørgensen, T. B., Bozeman, B. (2002), Public Values Lost? Comparing cases on contracting out from Denmark and the United States, *Public Management Review*, **4**, (1), 63-81.

Jørgensen, T. B., Bozeman, B. (2007), Public Values: An Inventory, *Administration & Society*, **39**, 354-381.

Kettl, D. F. (1993), *Sharing Power: Public Governance and Private Markets*, Washington: The Brookings Institution.

Knijf, T. (2005), "Investeren in individualiseren, met het oog op de jeugd", De Beer, P., Bussemaker, J., Kalma, P., *Keuzen in de sociale zekerheid*. Amsterdam: De Burcht/Wiardi Beckman Stichting, 92-99.

Koppenjan, J., Charles, M. B., Ryan, N. (2008), Editorial: Managing Competing Public Values in Public Infrastructure Projects, *Public Money & Management*, **28**, (3), 131-134.

Laffont, J., Martimort, D. (2002), *The Theory of Incentives: The principal-agent model*, Princeton: Princeton University Press.

Le Grand, J. (2007), *The other invisible hand: delivering public services through choice and competition*, Princeton: Princeton University Press.

Le Grand, J., Bartlett, W., (1993), *Quasi-markets and social policy*, Basingstoke: Macmillan.

Leisering, L. (2003), *From redistribution to regulation - regulating private provision for old age as a new challenge for the welfare state in ageing societies*, Antwerp: Paper for the 4th International Research Conference on Social Security of the ISSA.

Lowery, D. (1998), Consumer Sovereignty and Quasi-Market Failure, *Journal of Public Administration Research and Theory*, **8**, (2), 137-172.

Macaulay, S. (1963), Non-contractual relations in business, a preliminary study, *American Sociological Review*, **28**, 55-67.

Majone, G. (1997), From the Positive to the Regulatory State: Causes and Consequences of Changes in the Mode of Governance, *Journal of Public Policy*, **17**, (2), 139-167.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2008), *Beleidsdoorlichting re-integratie*, Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Pierson, P. (1996), The New Politics of the Welfare State, *World Politics*, **48**, (2), 143-179.

Power, M. (1994), *The audit explosion*, London: Demos.

Raad voor Werk en Inkomen (2003), *Met maatwerk aan het werk: Beleidskader Werk en Inkomen 2003*, Den Haag: Raad voor Werk en Inkomen.

Raad voor Werk en Inkomen (2006a), *De route naar resultaat. Reintegratiemarktanalyse 2006*, Den Haag: Raad voor Werk en Inkomen.

Raad voor Werk en Inkomen (2006b), *Ontwikkelingen op de re-integratiemarkt. Ervaringen van opdrachtgevers en opdrachtnemers*, Den Haag: Raad voor Werk en Inkomen.

Raad voor Werk en Inkomen (2008a), *Re-Integratie Door Gemeenten: Zelf Doen, Uitbesteden Of Samenwerken*, Den Haag: Raad voor Werk en Inkomen.

Raad voor Werk en Inkomen (2008b), *Sturingsinformatie Lokaal Re-integratiebeleid*, Den Haag: Raad voor Werk en Inkomen.

Risseuw, P., Leenheer, J. (2007), *Best Practices in Toezicht*, Amsterdam: Stichting Economisch Onderzoek, SEO-rapport nr. 924.

Salamon, L. M. (2002), *The Tools of Government: A Guide to the New Governance*, Oxford: Oxford University Press.

Scott, C. (2000), Accountability in the Regulatory State, *Journal of Law and Society*, **27**, (1), 38-60.

Shapiro, S. P. (2005), Agency Theory, *Annual Review of Sociology*, **31**, 263-284.

Sol, E., Westerveld, M. (2005), *Contractualism in employment services : a new form of welfare state governance*, The Hague: Kluwer Law International.

Sol, E., Westerveld, M. (2007), The individual job seeker in the sphere of contractualism, *International Journal of Sociology and Social Policy*, **27**, (7/8), 301-310.

Struyven, L. (2002), *Van aanbieden naar aanbesteden : marktwerking bij arbeidsbemiddeling en -reintegratie in Australië, Nederland, Verenigd Koninkrijk en Zweden*, Leuven: Acco.

Struyven, L. (2004), Marktwerking versus overheid, *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, **20**, (4), 408-410.

Struyven, L., Steurs, G. (2003), "Twee landen, één systeem? Het ontwerp van quasi-markten bij de arbeidsreintegratie van werkzoekenden in Australië en Nederland", Herremans, W., *De arbeidsmarkt in Vlaanderen. Arbeidsmarktonderzoekersdag 2003*. Antwerpen: Garant Uitgevers.

Struyven, L., Steurs, G. (2005), Design and redesign of a quasi-market for the reintegration of jobseekers: empirical evidence from Australia and the Netherlands, *Journal of European Social Policy*, **15**, (3), 211-229.

Taylor-Gooby, P. (2004), *New risks, new welfare: the transformation of the European welfare state*, Oxford: Oxford University Press.

Teulings, C. N., Bovenberg, A. L., Van Dalen, H. P. (2003), *De Calculus van het publieke belang*, Den Haag: Ministerie van Economische Zaken.

Van Berkel, R. (2006), The decentralisation of social assistance in The Netherlands, *International Journal of Sociology and Social Policy*, **26**, (1/2), 20-31.

Van Berkel, R., Borghi, V. (2007), New modes of governance in activation policies, *International Journal of Sociology and Social Policy*, **27**, (7/8), 277-286.

Van Berkel, R., Van der Aa, P. (2005), The marketization of activation services: a modern panacea? Some lessons from the Dutch experience, *Journal of European Social Policy*, **15**, (4), 329-343.

Van Genugten, M. (2008), *The Art of Alignment. Transaction Cost Economics and the Provision of Public Services at the Local Level*, Enschede: Universiteit Twente.

Van Montfort, C. J. (2004), *Ruimte voor goed bestuur. Tussen prestatie, proces en principe*, Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, webpublicatie nr. 2.

Van Slyke, D. M. (May 2003), The Mythology of Privatization in Contracting for Social Services, *Public Administration Review*, **63**, (3), 296-315.

Vogel, Steven K. (1996), *Freer markets, more rules : regulatory reform in advanced industrial countries*, Ithaca: Cornell University Press.

Walsh, K. (1995), *Public services and market mechanisms : competition, contracting and the new public management*, London: Macmillan.

Wielers, R., De Beer, P. (2007), Inleiding: Werkt de re-integratiemarkt? De gevolgen van de privatisering van de re-integratie, *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, **23**, (2), 90-93.

Wit, J. de, Ulenbelt, P., Visser, F. (2004), *Een schandalige misleun uit de categorie 'Betuwelijn'*. *Rapportage Meldpunt Klachten Reintegratie*, Den Haag: Socialistische Partij.

WRR (2000), *Het borgen van publiek belang*, Den Haag: Sdu Uitgevers.

WRR (2007), *Investeren in werkzekerheid*, Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Zwinkels, W. S., Van Genabeek, J., Groot, I. (2004), *Buitenlandse ervaringen met de aanbesteding van reïntegratiediensten*, Den Haag: Raad voor Werk en Inkomen.

Bu çalışma; telif hakları Mirjam Plantinga, Ko de Ridder ve Alex Corra'ya ait olan "Contracting Out Public Services – The Need and Necessity of Government Intervention For Safeguarding Public Interests" isimli makalenin yayın için gerekli izinler alınarak tercüme edilmesi suretiyle gerçekleştirilmiştir. Makalenin orijinaline http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1300400'dan erişilebilmekte olup, yazarlar, tercümenin doğruluğundan sorumlu değildir.